

דברים אחרים למהדורה החדשה

בשבח והודיה לה' יתברך אנו שמחים להגיש לפני ציבור שוחרי התורה וחוקרי המנהגים את הספר החשוב "נהגו העם" של אבינו עט"ר הרה"ג דוד עובדיה זלה"ה, מנחה בלולה של אוסף מנהגים וטעמיהם ומקורות מוצאיהם בש"ס ובפוסקים ומדרשי חז"ל על ארבעת חלקי שו"ע.

ספר זה הורתו ולידתו בקונטרס קטן לזכרון דברים של מנהגי העיר צפרו, וכמו שכתב מו"א זצ"ל בהקדמתו "הגות לבי": "...עלה בדעתי והגיתי בלבי להשלמת המלאכה, לאסוף מנהגים ומסורות קדומים שנשארו בזכרוני וכו'. מיד התחלתי ברשימת הזכרונות הללו, ולאחר זמן מה מצאתי לפני כרטיסיה מליאה מפניני המנהגים והמסורות שהספקתי לזכרם, תאות נפש, ועשיתי להם מטעמים מדברי הפוסקים ראשונים ואחרונים". ומתחילה נדפס כנספח לספר "קהילת צפרו" ח"ג, ולאור הביקוש הרב חזר והדפיסו בסוף ח"ד, ושוב בסו"ס "נתן דויד". הספר התקבל באהדה רבה בקרב לומדי התורה בכלל, ויוצאי עדות מרוקו בפרט, וקנה שם לעצמו, ובמשך הזמן פרח פרח וציץ ציץ וגמל שקדים, ויענפו ענף ויעשו פרי, ואחי הרה"ג רבי פנחס שליט"א סידרו מחדש, והדפיסו כספר בפני עצמו, ונקבו בשם "נהגו העם". בשנת תשע"ג חזר ונדפס ונוסף בסוף הספר השלמות ממה שנמצא בכתב יד מו"א זצ"ל להשלמת החיבור. מהדורה זו אזלה מן השוק, ורבים אומרים מי יראנו טוב.

דא עקא שמחמת ריבוי ההדפסות וההעתקה ממהדורה אחת לרעותה נוצרו שיבושים וטעויות רבות, הן בגוף הספר הן בפיסוק והן במראי המקומות. במהדורה זו הספר עבר עריכה ופיסוק מחדש, ותוקנו המראי מקומות. ההשלמות שנדפסו במהדורת תשע"ג בסוף הספר במהדורה זו הוכנסו למקומם. במקומות אחדים שונה סדר הסעיפים ממהדורות קודמות בעקבות תיקונים אלו. "עשר כלמאת" - עשרת הדברות בלשון ערבי ותרגומו ללשון הקדש שבמהדורות קודמות נדפס בתוך הספר במקומו בתוך מנהגי שבועות, במהדורה זו הועבר לסוף הספר. כמו כן נערך מפתח מפורט על הענינים המובאים בספר, ובסוף הספר נערך מפתח ערכים מפורט ע"פ סדר א"ב, למען יוכל המעיין למצוא בקלות הענין הנדרש, ופנים חדשות באו לכאן.

ישנם מנהגים שהרב המחבר זצ"ל דיבר מהם בספרו שו"ת "נתן דויד" או בספר

של אא"ז שו"ת ישמח לבב, ולא הובאו בספר. וכמו כן יש מנהגים שהוזכרו בספר אך בענין אחר ולא הובאו במקומם. במהדורה זו הובאו מנהגים אלו במקומם תוך ציון מקורם. הוספות אלו צוינו בכוכבית כזה * . כמו"כ יש לציין שבעריכת הספר הוצרכו הערות שוליים להבנת הנכתב, וצוינו בא"ה.

כאן המקום לציין שהרהמ"ח זלה"ה בספרו זה ציטט במקומות אחדים מהגהות היעב"ץ על סידור תפילה ועל הרמב"ם. הגהות אלה עמדו לפניו בכתובת יד מתוך קובץ לרבי רפאל אבן צור האחרון זלה"ה שבו אסף וריבץ כתבי הקדמונים, ושם העתיק את דברי זקינו הרה"ג מוהריב"ץ זלה"ה. קובץ זה שרד עד ימינו, ונמצא כיום בבית הספרים הלאומי ומס' 2944=8, ותצלומו במלכת"י ס' B 785. כמו כן במקום אחד נז' הגהה בגליון שו"ע, והמה הגהות ר' שמואל אבן צור נכד הרב יעב"ץ על שו"ע אבה"ע, שעמדו לפניו מהעתק הרה"ג שלום אזולאי זלה"ה, ומשם העתיקם הוא לעצמו, והעתק זה עודנו שמור תח"י.

וזאת למודעי שאבינו עט"ר בהקדמתו לספר כתב מערכה בשם כלל "תרי מיגו תלת", שהמעין בו יחזה דמנהגינו מיוסדים על אדני פז ע"פ המגורשים מקסטיליה שהיו הולכים על פי פסקי הרא"ש שכיהן ברבנות בספרד כידוע, ולך נא ראה בהלכות כתובות וטריפות מה שהאריך בענין זה. ולכן בהרבה הלכות אזלינן כדברי מור"ם נגד דעת מרן, ולא כאותן שמועות משמועות שונות שמנהגינו השתרבבו מרבני אשכנז שבאו למרוקו, ישתקע הדבר ולא יאמר.

נציב בזה מצבת זכרון לאימנו הכבודה והצנועה מרת מרים רמו ע"ה, אשר עמדה לימין אבינו בעבודת הקודש, והיתה לו לעזר בכל מפעליו הכבירים. ביתה היה בית ועד לחכמים וכל מעשיה לשם שמים. נלב"ע ביום שמיני עצרת שנת תש"ע, רוח ה' תניחנה בגן עדן, וילוו אליה השלום ועל משכבה תהיה שלום, ותעמוד לגורלה לקץ הימין.

מהדורה זו יוצאת לאור לרפואתו של אחינו הגדול הרה"ג ר' רפאל פנחס שליט"א ראש מוסדות "ישמח לב" המתנוססים לתפארת במרומי קרת קרית מלך רב עיה"ק ירושלים תובב"א, אשר עמד לימין אבינו זצ"ל בהדפסת רבים מספרי חכמי המערב, ובהוצאת כת"י רבים לאור עולם. יהי רצון שהקב"ה ישלח דברו וירפאהו, ויחזור לאיתנו להנהיג עדתו כימי קדם בבריאות איתנה, וזכות אבינו זצ"ל תהיה בעדו למגן וסתרה לאורך ימים ושנים, אמן.

כאן המקום להודות לאחינו איש החסד היקר והנעלה הרב ישמח שליט"א מוקיר רבנן ואיהו גופיה צו"מ, אשר נדבו ליבו לשאת בהוצאה מפוארה זו לרפואת

אחינו הרה"ג רבי רפאל פנחס שליט"א. יהי רצון שהקב"ה ימלא משאלות לבו לטובה, ובכל אשר יפנה ישכיל ויצליח, ויזכה לראות נחת דקדושה מבניו ונכדיו וכל בני משפחתו היקרה, בבריאות ובאושר יחד עם נוות ביתו, אמן.

תודה מיוחדת נתונה בזה לעורך המסור ר' יוסף פרץ שליט"א ועמו השני ר' רפאל רבין שליט"א שערכו את הספר בטוטו"ד. כמו כן אשגר תודה לבני היקרים הרב שמעון חיים שליט"א והבחור היקר מרדכי נ"י שסייעו בעדי בהגהת הספר ובסידורו, ימלא ה' כל משאלות ליבם לטובה, אמן.

משה אליהו בלאאמו"ר הרה"ג דוד מסעוד זלה"ה עובדיה

עיה"ק ירושלים ת"ו אמן

שנת תשע"ו